

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Prezes
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Warszawa, dnia 24 września 2018 r.

991100/0230-149/2018/ŁJ
UNP: 2018-00309319

MRPiPS

KAN873019

Pani
Elżbieta Rafalska
Minister Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej

Szanowna Pani Minister,

W odpowiedzi na pismo z dnia 3 września 2018 r., znak: DUS.I.5000.6.2018.JK, dotyczące projektu ustawy o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym, w załączeniu przekazuję stanowisko Zakładu, przygotowane przez Departament Legislacyjno-Prawny.

2 wyrazami szacunku

Gertruda Uścińska

Departament Legislacyjno-Prawny

991100/0230-149/2018/ŁJ

UNP: 2018-00309319

Stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do projektu ustawy o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym, o którym mowa w piśmie z dnia 3 września 2018 r., znak: DUS.I.5000.6.2018.JK

Do przekazanego do opinii projektu Zakład zgłasza następujące uwagi:

1. Do art. 2 projektowanej ustawy**1) do pkt 2**

Przy przeliczaniu na walutę polską dochodów uzyskiwanych z zagranicy, wymienionych w art. 2 pkt 2 projektu ustawy, należy stosować określony kurs przeliczenia waluty, przyjmowany ze ściśle określonej daty. Przy przeliczaniu na walutę polską dochodu z takiego państwa członkowskiego stosowany powinien być kurs Europejskiego Banku Centralnego (EBC), zgodnie z art. 90 rozporządzenia 987/2009, ponieważ rodzicielskie świadczenie uzupełniające będzie posiadać charakter „specjalnego nieskładkowego świadczenia pieniężnego” w rozumieniu rozporządzenia (WE) nr 883/2004.

Projekt ustawy jednakże nie określa, jaki kurs waluty i z jakiej daty należało będzie stosować do przeliczania na walutę polską dochodu z państwa innego niż UE/EFTA. Mając na względzie powyższe proponujemy wprowadzenie do projektu ustawy uregulowania wskazującego, że przy ustalaniu równowartości w polskich złotych kwoty dochodu wyrażonej w walucie obcej zastosowanie ma średni kurs złotego do waluty obcej, ogłoszony przez Narodowy Bank Polski, z dnia dokonywania przeliczenia przez organ rentowy, chyba że umowa międzynarodowa, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, lub przepisy Unii Europejskiej stanowią inaczej.

2) do pkt 6

Proponuje się uzupełnienie w słowniku definicji pojęcia „organ rentowy” w następujący sposób:

„6) organie rentowym - oznacza to jednostkę organizacyjną Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego lub inny organ emerytalno – rentowy wypłacający emeryturę lub rentę wymienioną w art. 2 pkt 3;”.

Powyższe doprecyzowanie definicji organu rentowego umożliwi wypłatę rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego przez inne niż ZUS lub KRUS organy rentowe np. w przypadku pobierania emerytury lub renty w kwocie niższej od najniższej emerytury z innych organów np. WBE, MSWiA, a także podejmowanie przez nie czynności związanych z ponownym

obliczeniem świadczenia oraz monitorowaniem i obsługą jego wypłaty (w tym wstrzymaniem wypłaty w przypadku ustania prawa).

2. Do art. 3 projektowanej ustawy

1) do ust. 2

Po wyrazach: „przyznane osobom” należy postawić przecinek i dodać wyrazy: „o których mowa w ust. 1,”. Odwołanie do ust. 1 jest konieczne z uwagi na połączenie przesłanek nabycia prawa do świadczenia określonych w ust. 1 i 2 tego przepisu.

2) do ust. 3

Przedmiotowy przepis obejmuje dwie grupy osób, tj. osoby, które mają prawo do emerytury lub renty w wysokości niższej niż wysokość najniższej emerytury oraz osoby, które nie posiadają dochodu zapewniającego niezbędne środki utrzymania. Z obecnego brzmienia projektowanego przepisu wynika, że w odniesieniu do pierwszej grupy osób nie będzie oceniane to czy osoby te mają dochody z innych źródeł (np. z najmu, z dużego gospodarstwa rolnego). Taka konstrukcja ustawy budzi wątpliwości, w szczególności z uwagi na założony cel świadczenia, tj. zapewnienia niezbędnych środków utrzymania. Przesłanką nabycia prawa do rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego dla obu grup osób wymienionych w tym przepisie powinno być zapewnienie niezbędnych środków utrzymania, zgodnie z celem określonym w art. 4 projektowanej ustawy. Dlatego też brak badania dochodów przed ustaleniem uprawnienia do rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego dla emeryta lub rencisty uprawnionego do emerytury lub renty ustalonej w wysokości niższej od najniższej emerytury może prowadzić do nieuzasadnionego zróżnicowania obu grup ww. osób. Kryterium dochodowe powinno być jednakowe dla wszystkich osób ubiegających się o rodzicielskie świadczenie uzupełniające jak i pobierających to świadczenie. Wobec powyższego proponuje się w art. 3 ust. 3 skreślenie wyrazów: „albo ma prawo do emerytury lub renty w wysokości niższej niż wysokość najniższej emerytury.” Redakcja przepisu art. 3 ust. 3 w wyniku proponowanej zmiany spowoduje, że przyznanie, a w konsekwencji (przy uwzględnieniu brzmienia art. 7 ust. 7 projektu) również wypłata świadczenia osobie uprawnionej do emerytury lub renty w wysokości niższej od kwoty najniższej emerytury będzie zależała od posiadania niezbędnych środków utrzymania, tak jak w przypadku osoby, która nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty. Proponowana zmiana nie wyłączy możliwości ustalenia uprawnień do rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego dla osób uprawnionych do emerytury lub renty w wysokości niższej od kwoty najniższej emerytury, gdyż zasady ustalania wysokości tego świadczenia regulował będzie art. 7 ust. 2 projektowanej ustawy. Ponadto, zgodnie z projektowanym przepisem, świadczenie może być przyznane w przypadku nieposiadania dochodu zapewniającego niezbędne środki utrzymania. Wydaje się że przepis nie wyklucza prowadzenia aktywności zarobkowej. W tym kontekście pragniemy zauważyć, że skoro projektowane świadczenie nie jest ani emeryturą ani rentą z ubezpieczeń społecznych, to do osób je pobierających (z wyjątkiem tych, którzy będą mieli uzupełniane świadczenie emerytalno-rentowe) nie będzie miał zastosowania art. 9 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji świadczeniobiorcy będą

podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułów określonych w art. 6 ustawy systemowej.

3) do ust. 5

Przesłanka, o której mowa w art. 3 ust. 5 pkt 1 i 2 projektu, może dotyczyć zarówno jednego z czworga dzieci, jak również piątego i kolejnego dziecka. Z uwagi na różnorodność sytuacji faktycznych, jakie mogą wystąpić, a także z uwagi na przyjęty charakter rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, jako świadczenia przyznawanego w ramach uznania administracyjnego, wydaje się uzasadnione pozostawienie Prezesowi Zakładu i Prezesowi KRUS możliwości oceny zasadności przyznania świadczenia (np. matce, która wychowała czworo dzieci, jeśli z określonych powodów, niezależnych od niej, sąd ograniczył jej władzę rodzicielską w stosunku do piątego lub kolejnego dziecka przez umieszczenie go w pieczy zastępczej). W związku z powyższym w przepisie tym proponuje się przeredagowanie treści wstępu do wyliczenia poprzez nadanie mu następującego brzmienia:

„5. Organ, o którym mowa w art. 6 ust. 1, może odmówić przyznania świadczenia:

- 1) osobie, którą sąd pozbawił władzy rodzicielskiej lub której sąd ograniczył władzę rodzicielską przez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) w przypadku długotrwałego zaprzestania wychowania małoletnich dzieci.”

Przyjęcie powyższej propozycji spowoduje, że w przypadku osób, których sąd pozbawił władzy rodzicielskiej lub którym sąd ograniczył władzę rodzicielską przez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej lub w przypadku długotrwałego zaprzestania wychowania małoletnich dzieci, organ uprawniony będzie mógł dokonać oceny tych zdarzeń i ich znaczenia dla ustalenia prawa do świadczenia, w ramach uznania administracyjnego. Ponadto dotychczasową treść art. 3 ust. 5 pkt 3 projektu proponujemy przenieść do odrębnego ust. oznaczonego roboczo jako 5a, który powinien otrzymać następujące brzmienie:

„5a. Świadczenie nie przysługuje osobie, która jest tymczasowo aresztowana lub odbywa karę pozbawienia wolności, lub przebywa w całodobowych placówkach leczenia odwykowego dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających.”

Proponowana zmiana spowoduje, że Prezes Zakładu lub Prezes KRUS nie przyzna świadczenia osobie tymczasowo aresztowanej, odbywającej karę pozbawienia wolności lub przebywającej w całodobowych placówkach odwykowych dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, a w przypadku zaistnienia wymienionych zdarzeń po przyznaniu świadczenia, prawo do świadczenia ustanie. Dotychczasowa treść przepisu obejmowała wyłącznie tą drugą sytuację. Przyjęcie proponowanego zapisu spowoduje konieczność odpowiedniej zmiany numeracji kolejnych ustępów art. 3 projektu.

4) do ust. 5 i 7

W związku z nazewnictwem przyjętym w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (m. in. w art. 36 tej ustawy) wyrazy „odwykowych” oraz „odwykowej” należy zastąpić wyrazami „leczenia odwykowego”. Dodatkowo w ust. 7 należy doprecyzować, że chodzi o kierownika, a nie dyrektora placówki leczenia odwykowego, co również wynika z przepisów ww. ustawy.

3. Do art. 4 projektowanej ustawy

Wyraz „wychowanie” należy zastąpić wyrazem „wychowywanie”.

4. Do art. 5 projektowanej ustawy

1) do ust. 2

Z uwagi na proponowaną zmianę brzmienia art. 6 ust. 1 projektowanej ustawy, przepis art. 5 ust. 2 projektowanej ustawy powinien jasno precyzować, w jakich przypadkach wniosek o świadczenie powinien być zgłoszony w jednostce organizacyjnej Zakładu, a w jakich przypadkach w jednostce organizacyjnej KRUS. W związku z tym proponuje się przeredagowanie tego przepisu i nadanie mu następującego brzmienia:

„2. Wniosek jest składany w jednostce organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Jeżeli do wydania decyzji w sprawie przyznania świadczenia właściwy jest Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, wniosek składany jest w jednostce organizacyjnej Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.”

2) do ust. 3

Mogą zaistnieć przypadki, w których z wnioskiem o rodzicielskie świadczenie uzupełniające wystąpi osoba, która nie ma nadanego nr PESEL lub nie posiada miejsca zamieszkania. Należy zatem określić, jakie dane osoby te powinny wskazać we wniosku o przedmiotowe świadczenie. Ponadto, dla ważności wniosku, powinno być wystarczające podpisanie go także przez przedstawiciela ustawowego (np. osoby ubezwłasnowolnionej) lub umocowanego pełnomocnika. We wniosku o rodzicielskie świadczenie uzupełniające konieczne jest również wskazanie sposobu wypłaty świadczenia wraz z podaniem odpowiednich danych niezbędnych do jego wypłaty. Powyższe dane będą niezbędne organowi, który będzie wypłacał świadczenie.

W związku z powyższym proponuje się przeredagowanie brzmienia w art. 5 ust. 3 projektu i nadanie mu następującego brzmienia:

„3. Wniosek zawiera:

1) dane osoby, która ubiega się o świadczenie:

- a) imię, nazwisko,*
- b) datę urodzenia,*
- c) numer PESEL albo jeśli nie nadano tego numeru, serię i numer dowodu osobistego lub paszportu,*
- d) adres miejsca zamieszkania,*
- e) adres miejsca pobytu lub ostatniego miejsca zamieszkania – w przypadku osoby nieposiadającej adresu miejsca zamieszkania,*
- f) adres do korespondencji – jeśli jest inny niż adres zamieszkania;*

2) żądanie wnioskodawcy, w którym wskazuje świadczenie, o jakie się ubiega;

3) wskazanie sposobu wypłaty świadczenia wraz z podaniem odpowiednich danych niezbędnych do jego wypłaty;

4) podpis wnioskodawcy lub jego przedstawiciela ustawowego bądź pełnomocnika .”

3) do ust. 4

Proponuje się, by do wniosku, o którym mowa w art. 5 ust. 3 projektu, dołączane było również oświadczenie wnioskodawcy w zakresie potwierdzenia innych okoliczności niezbędnych do oceny przesłanek przyznania świadczenia niż te związane stricte z sytuacją

rodzinną, majątkową i materialną (np. okoliczności, o których mowa w projektowanym art. 3 ust. 5). W związku z tym w projektowanym art. 5 ust. 4 wyrazy „oświadczenie o sytuacji rodzinnej, majątkowej i materialnej” należy zastąpić wyrazami „oświadczenie o sytuacji rodzinnej, majątkowej i materialnej oraz o innych okolicznościach, których ustalenie jest niezbędne do przyznania świadczenia”.

4) do ust. 5

Proponuje się zmianę brzmienia projektowanego przepisu poprzez:

- 1) zmianę wyrazu „wnioskodawca” na wyrazy „osobę wnioskującą”,
- 2) odpowiednie doprecyzowanie oraz zmianę brzmienia pkt 1-5,
- 3) dodanie pkt 6-12 w celu określenia dodatkowych informacji potwierdzanych w formie oświadczenia, które będą niezbędne od rozpatrzenia sprawy przez Prezesa Zakładu lub Prezesa KRUS.

W związku z powyższym proponuje się nadanie art. 5 ust. 5 projektu następującego brzmienia:

„5. W oświadczeniu, o którym mowa w ust. 4, osoba wnioskująca potwierdza następujące okoliczności:

- 1) *uzyskiwanie lub nieuzyskiwanie dochodu z tytułu zatrudnienia lub prowadzenia innej działalności zarobkowej;*
- 2) *posiadanie ustalonego prawa do emerytury lub renty lub brak tego prawa;*
- 3) *posiadanie lub nieposiadanie gospodarstwa rolnego oraz powierzchnię tego gospodarstwa;*
- 4) *uzyskiwanie lub nieuzyskiwanie dochodu z działu specjalnego produkcji rolnej;*
- 5) *uzyskiwanie lub nieuzyskiwanie innych dochodów;*
- 6) *urodzenie co najmniej czworga dzieci;*
- 7) *wychowywanie co najmniej czworga dzieci;*
- 8) *przebywanie lub nieprzebywanie w areszcie śledczym, zakładzie karnym lub w całodobowej placówce leczenia odwykowego dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających;*
- 9) *posiadanie lub nieposiadanie przerw w wychowywaniu dzieci oraz długości i przyczyny tych przerw;*
- 10) *zamieszkiwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i posiadanie po ukończeniu 16. roku życia centrum interesów osobistych lub gospodarczych (ośrodek interesów życiowych), o którym mowa w art. 3 ust. 1a pkt 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz długość okresu, w jakim spełniała ten warunek przed zgłoszeniem wniosku o świadczenie;*
- 11) *datę zgonu matki dzieci lub ich porzucenia;*
- 12) *inne okoliczności niezbędne do oceny spełnienia przesłanek warunkujących przyznanie świadczenia.*”

Zmiana brzmienia projektowanego przepisu we wskazanym wyżej kierunku umożliwi Prezesowi ZUS i KRUS pozyskiwanie dodatkowych informacji, które są niezbędne od oceny i rozpatrzenia sprawy.

5. Do art. 6 projektowanej ustawy

Proponuje się przeredagowanie projektowanego przepisu art. 6 ust. 1 i nadanie mu następującego brzmienia:

„1. Świadczenie może przyznać Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, chyba, że właściwy do przyznania świadczenia jest organ, o którym mowa w ust. 2.

2. Świadczenie może przyznać Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, jeżeli osoba, o której mowa w art. 3, legitymuje się okresami pracy w gospodarstwie rolnym, chyba, że emeryturę lub rentę wypłaca jej wyłącznie organ rentowy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.”.

Proponowane określenie właściwości nie będzie rodzić wątpliwości, który organ (Prezes ZUS czy Prezes KRUS) wyda decyzję przyznającą świadczenie dla osoby legitymującej się okresami pracy w gospodarstwie rolnym w zbiegu z okresami składkowymi i nieskładkowymi, o których mowa w art. 6 i 7 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Precyzyjne określenie właściwości jest szczególnie istotne, bowiem do postępowania w sprawie świadczenia – zgodnie z art. 11 projektu – zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, zaś stosownie do art. 156 § 1 pkt 1 k. p. a. nieważna jest decyzja wydana z naruszeniem przepisów o właściwości. W razie przyjęcia powyższej propozycji odpowiedniej zmianie ulegnie numeracja kolejnych ustępów w art. 6 projektu.

6. Do art. 7 projektowanej ustawy

1) do ust. 2

Proponuje się przeredagowanie art. 7 ust. 2 projektu i nadanie temu przepisowi następującego brzmienia:

“2. W przypadku pobierania emerytury lub renty, o której mowa w art. 2 pkt 3, w wysokości niższej od najniższej emerytury, świadczenie stanowi dopełnienie jej wysokości do wysokości najniższej emerytury.”.

Przedmiotowa zmiana zapisu jest konieczna w przypadku wykreślenia w art. 3 ust. 3 zapisu w brzmieniu „albo ma prawo do emerytury lub renty w wysokości niższej niż wysokość najniższej emerytury” bowiem odniesienie do art. 3 ust. 3 straci uzasadnienie. Natomiast zmiana brzmienia z „ustalonego prawa” na „pobierania” precyzuje, że przepis nie dotyczy świadczeń które nie są wypłacane np. w przypadku ustalenia prawa do emerytury i renty i zawieszenia prawa do tego świadczenia. Wydaje się, że samo ustalenie prawa do świadczenia nie powinno decydować o wysokości rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego w sytuacji, gdy świadczenie nie jest pobierane.

2) do ust. 3

Decyzja Prezesa Zakładu lub Prezesa KRUS o przyznaniu świadczenia będzie miała charakter konstytutywny – tworzący prawo do świadczenia. Prawo do świadczenia powinno zatem powstać co do zasady od dnia jej wydania. Właściwy organ może jednak odmiennie ukształtować to prawo w treści decyzji, wskazując, że prawo to powstaje np. od 1 dnia miesiąca, w którym decyzja została wydana. Takie rozwiązanie pozwoli również

uprawnionemu organowi na wskazanie innej daty niż pierwszy dzień miesiąca w którym jest wydawana decyzja, np. 15 lub 20 dzień miesiąca jeśli w tej dacie zostaną spełnione wszystkie warunki wymagane do przyznania świadczenia, np. wnioskodawca 20 dnia miesiąca osiągnie wymagany wiek 60 lat. Do decyzji Prezesa ZUS lub Prezesa KRUS będzie zatem pozostawione to, od jakiej daty powstanie prawo do świadczenia, jednak nie wcześniej niż od pierwszego dnia miesiąca w którym decyzja została wydana.

W związku z powyższym proponuje się przeredagowanie art. 7 ust. 3 projektu i nadanie mu następującego brzmienia:

„3. Prawo do świadczenia powstaje od dnia wydania decyzji. Organ, o którym mowa w art. 6 ust. 1 może określić w decyzji inną datę powstania prawa do świadczenia, przypadającą nie wcześniej niż w pierwszym dniu miesiąca, w którym została wydana.”

3) do ust. 4

Przepis ten powinien jednoznacznie wskazywać na organ właściwy do podjęcia wypłaty świadczenia i zawiadomienia o podjęciu wypłaty - powinien to być właściwy organ rentowy Zakładu, realizujący decyzję Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub właściwy organ KRUS, realizujący decyzję Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, lub inny organ emerytalno – rentowy – w przypadku, gdy organ ten wypłaca emeryturę lub rentę.

W związku z powyższym, w art. 7 ust. 4 projektu po wyrazie „świadczenie” proponuje się dodać wyraz „właściwy”.

4) do ust. 8

W przepisie tym po wyrazach: „najniższa emerytura” należy dodać wyrazy: „wznowienia ich wypłaty”. Proponowana zmiana umożliwi przeliczenie rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego również w przypadku wznowienia wypłaty świadczenia, które uprzednio było zawieszona i tym samym nie wpływało na wysokość rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego. Ponadto projektowany przepis powinien określać datę, od której świadczenie podlega przeliczeniu z urzędu przez właściwy organ wypłacający emeryturę lub rentę. Powinien to być najbliższy możliwy termin płatności przypadający po wydaniu decyzji w sprawie przeliczenia rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego.

7. Do art. 11 projektowanej ustawy

Zastrzeżenia budzi redakcja art.11. Zaproponowane brzmienie przepisu wskazuje, że przepisy wymienionych ustaw stosuje się do wszystkich innych postępowań niż te, które zostały uregulowane w projektowanej ustawie.

W związku z powyższym proponuje się przeredagowanie art. 11 projektu i nadanie mu następującego brzmienia:

„Art. 11. Do postępowania w sprawie świadczenia określonego w art. 1 ustawy, w zakresie nieuregulowanym w ustawie, stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257 oraz z 2018 r. poz. 149 i 650) oraz ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 1302).”

8. Do art. 12 projektowanej ustawy

Należy zasygnalizować, że budzi wątpliwości sposób pozyskiwania danych niezbędnych do stwierdzenia okoliczności, w których świadczenie nie przysługuje lub prawo do świadczenia ustaje (art. 3 ust. 5 oraz art. 7 ust. 7 projektu). Z ustawy wynika, że okoliczności warunkujące przyznanie świadczenia będą ustalane na podstawie dokumentów załączanych do wniosku przez osobę ubiegającą się o świadczenie. Jednocześnie w uzasadnieniu do projektu podkreśla się, że Prezes Zakładu (oraz Prezes KRUS) zobowiązany będzie podejmować wszelkie kroki niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy oraz do załatwienia sprawy, a także w sposób wyczerpujący zebrać, rozpatrzyć i ocenić cały materiał dowodowy. Projekt ustawy określa przesłanki uzależniające możliwość ustalenia prawa do świadczenia lub stwierdzenia jego ustania od okoliczności takich jak: stwierdzenie pozbawienia władzy rodzicielskiej lub ograniczenia władzy rodzicielskiej przez umieszczenie w pieczy zastępczej, tymczasowego aresztowania po przyznaniu świadczenia, długotrwałego zaprzestania wychowywania małoletnich dzieci. W praktyce organ prowadzący postępowanie będzie mógł oprzeć się w tym zakresie wyłącznie na oświadczeniu osoby ubiegającej się o świadczenie, bowiem osoba ta nie będzie zainteresowana w składaniu dokumentów, które negowałyby zasadność przyznania świadczenia. Jednocześnie ustawa nie przewiduje podstawy prawnej do pozyskiwania przez Prezesa Zakładu od innych podmiotów (realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych) danych umożliwiających weryfikację lub uzupełnienie zgromadzonych dowodów.

W tym zakresie iluzoryczne staje się również stwierdzenie pobrania nienależnych świadczeń w przypadkach wymienionych w art. 8 ust. 2 pkt 1 i 2 projektu, bowiem organ pozbawiony jest możliwości weryfikacji danych przekazanych przy wniosku o świadczenie z wyjątkiem ewentualnego przypadkowego pozyskania danych od podmiotów zewnętrznych lub od stron postępowania.

Projektowany przepis powinien umożliwiać pozyskiwanie i przetwarzanie danych niezbędnych do przyznania, ustalania wysokości i wypłacania świadczenia od innych organów lub instytucji.

W związku z powyższym proponuje się przeredagowanie art. 12 projektu i nadanie mu następującego brzmienia:

„Art. 12. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i inne organy wypłacające emerytury lub renty wymienione w art. 2 pkt 3 są uprawnione do pozyskiwania i przetwarzania danych osobowych w zakresie niezbędnym do przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania świadczenia.”

9. Do art. 13 projektowanej ustawy

Proponuje się, aby sprawozdanie z realizacji ustawy składane było w terminie do 30 czerwca roku następnego po ostatnim roku 4 - letniego okresu sprawozdawczego i – tym samym - obejmowało zamknięty okres rozliczeniowy, tj. pełne kolejne 4 lata, licząc wstecz od roku, w którym będzie składane sprawozdanie. W związku z powyższym proponuje się przeredagowanie art. 13 projektu i nadanie mu następującego brzmienia:

„Art. 13. Rada Ministrów składa co cztery lata Sejmowi i Senatowi, w terminie do dnia 30 czerwca, sprawozdanie z realizacji ustawy za cztery lata poprzedzające rok złożenia sprawozdania.”

10. Do art. 15 projektowanej ustawy

Projekt ustawy nie zawiera możliwości odliczenia nadpłaconego rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, które jest opodatkowane i podlega zwrotowi w kwocie brutto, na zasadach obowiązujących dla pozostałych świadczeń opodatkowanych.

Jeżeli zamiarem ustawodawcy byłoby zagwarantowanie takiego prawa osobie zwracającej rodzicielskie świadczenia uzupełniające, to z uwagi na brak proponowanej zmiany w art 34 ust. 10 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych proponuje się nadanie mu następującego brzmienia:

„10. Jeżeli podatnik dokonał zwrotu nienależnie pobranych emerytur i rent lub zasiłków z ubezpieczenia społecznego, rent strukturalnych, rent socjalnych, świadczeń przedemerytalnych, zasiłków przedemerytalnych, nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, rodzicielskich świadczeń uzupełniających otrzymanych bezpośrednio z tego organu, a obowiązek poboru zaliczek przez ten organ trwa - organ rentowy odejmuje od dochodu kwoty zwrotów dokonanych w roku podatkowym przy ustalaniu wysokości zaliczek oraz w rocznym obliczeniu dochodu, zamieszczając na tym rozliczeniu odpowiednie informacje.”.

11. Do art. 18 projektowanej ustawy

W pkt 4 w nowelizowanym przepisie art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych użyty po raz pierwszy wyraz „albo” należy zastąpić wyrazem „lub”. W pkt 6 w nowelizowanym przepisie art. 85 ust. 9 ww. ustawy użyty po raz pierwszy i drugi wyraz „albo” - należy zastąpić wyrazami „lub”. Uzasadnieniem dla tej zmiany jest konieczność uregulowania kwestii zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego oraz odprowadzenia składek na ubezpieczenie zdrowotne za emeryta lub rencistę uprawnionego do rodzinnego świadczenia uzupełniającego w formie uzupełnienia do kwoty najniższej emerytury.

12. Do Oceny Skutków Regulacji

W pkt 4 tabeli „Podmioty, na które oddziałuje projekt” podano opisy grup:

- „Kobiety, które urodziły i wychowały 4 dzieci lub więcej dotychczas nie posiadające prawa do świadczeń z ZUS i KRUS”,
- „Kobiety, które urodziły i wychowały 4 dzieci lub więcej pobierające emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w kwocie niższej od najniższej emerytury”.

Zgodnie z notatką Departamentu Statystyki i Prognoz Aktuarnych Zakładu z 13 lipca 2018 r., stanowiącą załącznik do OSR, w szacunkach wykorzystano dane GUS m.in. o liczbie kobiet według wieku i według liczby żywo urodzonych dzieci (NSP 2002) oraz o liczbie żywych urodzeń czwartych dzieci według wieku matki w latach 2003-2016. Dane GUS nie odnoszą się do pojęcia wychowania dzieci. W przywołanej tabeli podano następujące wielkości:

- 65 tys. - zgodnie z notatką Departamentu Statystyki i Prognoz Aktuarnych Zakładu jest to szacunkowa w grudniu 2017 r. liczba kobiet w wieku 60 i więcej lat, które urodziły co najmniej czworo dzieci oraz nie pobierają emerytur i rent wypłacanych przez ZUS i KRUS,

- 20,8 tys. - zgodnie z przedmiotową notatką jest to szacunkowa w grudniu 2017 r. liczba kobiet, które urodziły co najmniej czworo dzieci oraz pobierają emeryturę z FUS w kwocie niższej od najniższej emerytury.

13. Uważamy za zasadne wprowadzenie zmiany także do art. 13 i art. 18 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2017 r. poz. 1368, z późn. zm.) poprzez nadanie:

1) art. 13 ust. 1 pkt 4 następującego brzmienia:

„4) jest uprawniona do zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, *rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego* lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego;”;

2) art. 18 ust. 7 następującego brzmienia:

„7. Świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, *rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego*, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego oraz do urlopu do poratowania zdrowia, udzielonego na podstawie odrębnych przepisów.”.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, zwanej dalej „ustawą zasiłkową”, zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeśli osoba niezdolna do pracy ma ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, jest uprawniona do zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Celem tego przepisu jest wyeliminowanie przypadków, w których osoba miałaby prawo jednocześnie do zasiłku chorobowego za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego i do świadczeń wymienionych w tym przepisie (np. do emerytury). Brak uwzględnienia w art. 13 ust. 1 ustawy zasiłkowej nowego świadczenia, jakim jest rodzicielskie świadczenie uzupełniające, umożliwi wypłatę zasiłku chorobowego obok tego świadczenia. Spowoduje to nieuzasadnione różnicowanie prawa do świadczeń za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia osób, które są uprawnione do rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego w stosunku do osób, które są uprawnione np. do emerytury lub renty. Dotyczy to także prawa do świadczenia rehabilitacyjnego. Zaproponowana zmiana będzie oznaczała równe traktowanie osób uprawnionych do świadczeń wymienionych w art. 18 ust. 7 ustawy zasiłkowej oraz osób uprawnionych do rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego.

14. W związku z zakładaną nowelizacją ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych proponujemy wprowadzenie dodatkowej zmiany w art. 21 w ust. 1 polegającej na dodaniu po pkt 95 pkt 95a w brzmieniu:

„95a) odsetki z tytułu nieterminowej wypłaty zasiłków pieniężnych z ubezpieczenia;”.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 95 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych wolne od podatku są odsetki z tytułu nieterminowej wypłaty wynagrodzeń i świadczeń z tytułów, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 tej ustawy, tj. stosunku służbowego, stosunku pracy, w tym spółdzielczego stosunku pracy, członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub innej spółdzielni zajmującej się produkcją rolną, pracy nakładczej, emerytury lub renty.

Wynagrodzenie za okres choroby, o którym stanowi art. 92 Kodeksu pracy jest kwalifikowane jako przychód ze stosunku pracy, dlatego też odsetki z tytułu nieterminowej wypłaty tego wynagrodzenia podlegają zwolnieniu z opodatkowania na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 95 ustawy podatkowej. Podobnie jest w przypadku odsetek od nieterminowej wypłaty emerytury lub renty, które są zwolnione z podatku dochodowego od osób fizycznych na podstawie tego przepisu. Natomiast zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego w ustawie podatkowej zostały zakwalifikowane do „innych źródeł” przychodu. Oznacza to, że odsetki z tytułu nieterminowej wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego, jako niewymienione w art. 21 ust. 1 ustawy podatkowej, podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych.

Zmiana przepisu art. 21 ust. 1 ustawy podatkowej polegająca na zwolnieniu z podatku dochodowego od osób fizycznych odsetek od nieterminowej wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego pozwoli na uproszczenie i ujednoczenie systemu podatkowego w zakresie wszystkich świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Rozwiązanie to umożliwi wprowadzenie podobnych zasad, które obecnie stosuje się wobec odsetek od nieterminowej wypłaty emerytur i rent, a także wynagrodzenia za okres choroby wypłaconego na podstawie art. 92 k. p. Zarówno wynagrodzenie chorobowe jak i zasiłek chorobowy są wypłacane za czas niezdolności do pracy, dlatego też odsetki od ich nieterminowej wypłaty powinny być na gruncie ustawy podatkowej traktowane w jednakowy sposób.

WICEDYREKTOR
Departamentu Legislacyjno-Prawnego

mgr Elżbieta Łozińska

